

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

B/17419. számú

BESZÁMOLÓ

**a védett természeti területek védeltségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII.
törvény végrehajtásáról**

**Előadó: Dr. Fazekas Sándor
földművelésügyi miniszter**

Budapest, 2017. szeptember

Beszámoló

a védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény végrehajtásáról

I.

A védettségi szint helyreállításával kapcsolatos szabályozás előzményei

Alkotmánysértő földprivatizációs eljárások

A rendszerváltást követően megindult privatizációs folyamat a mezőgazdasági termelőszövetkezetek közös használatában álló termőföldeket is érintette. A földprivatizációs eljárások (részarány-földkiadás, kárpótlási árverés) lefolytatása érdekében a szövetkezeteknek földalapokat kellett képeznie. A földalapok képzése során a védett és védelemre tervezett természeti területeket a Magyar Állam tulajdonát képező földalap terhére kellett elkülöníteni, az elkülönítéssel a szövetkezet közös használati joga a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény (a továbbiakban: Ámt.) 15. § (5) bekezdésének rendelkezése értelmében megszűnt. Egy későbbi törvénymódosítás azonban bizonyos esetekben lehetővé tette a védett és védelemre tervezett természeti területek földalapokba történő kijelölését, s ezáltal e területeknek a földprivatizációs eljárások keretében történő magántulajdonba kerülését.

Az Alkotmánybíróság a 28/1994. (V. 20.) AB határozatában (a továbbiakban: AB határozat) kimondta, hogy ez a módosítás sérti az Alkotmányt, és egyidejűleg kötelezte a jogalkotót egy olyan törvény megalkotására, amely biztosítja a jogellenesen magántulajdonba került védett és védelemre tervezett ingatlanok ismételt állami tulajdonba kerülését.

Az Alkotmánybíróság a környezethez való harmadik generációs alkotmányos jog elméleti kifejtése során megállapította, hogy az egészséges környezethez való jog azt a kötelezettséget is magában foglalja, hogy az állam a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét nem csökkentheti.

A környezethez való jog elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, mely alapján az állam köteles a megvalósítását szolgáló sajátos intézmények kialakítására és működtetésére az élet természeti alapjainak védelme, a véges javakkal való gazdálkodás intézményeinek kiépítése érdekében. Az egészséges környezethez való jog legközelebb az élethez való joghoz áll. Az állam objektív, intézményvédelmi kötelessége az emberi életre általában – az emberi életre, mint értékre is – kiterjed; s ebbe beletartozik a jövő generációk életfeltételeinek biztosítása is. A környezethez való jog tehát az emberi élet természeti alapjainak fenntartására vonatkozó állami kötelezettséget nevesíti külön alkotmányos „jogként”. Az élet természeti alapja fenntartásának feladatát is jogalkotási és szervezési garanciákkal kell az államnak ellátnia azzal, hogy a jogalkotással való védelmének különös, más jogokéhoz képest fokozottan szigorú voltát követeli meg. Az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje, vagy a romlás kockázatát megengedje, az egyszer már elért védelmi színvonal nem csökkenhet.

Az Alkotmánybíróság 28/1994. (V. 20.) AB határozata

Az Alkotmánybíróság az AB határozatával visszamenőleges hatállyal – többek között – megsemmisítette az Ámt. 15. § (4) bekezdését, és az Fkbt. – a védett és védelemre tervezett, volt mezőgazdasági termelőszövetkezeti tsz. földhasználati joggal érintett földrészek alkotmányértő magántulajdonba adását lehetővé tévő – egyes rendelkezéseit hatályon kívül helyezte, továbbá felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának tegyen eleget.

Elrendelte továbbá, hogy az időközben magántulajdonba került, vagy a földalapokba elkülönített védett és védelemre tervezett természeti területek egy e célra megalkotott speciális törvény alapján állami tulajdonba kerüljenek.

Az AB határozat nyomán lépett hatályba 1995. november 25-én a védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Vszt.). Az Országgyűlés az 1995. november 25-e óta hatályban lévő Vszt. megalkotásával, valamint az Fkbt. módosításával az alkotmányellenes állapotot orvosolta.

A Vszt. 8. §-a előírja, hogy a természetvédelemért felelős miniszter az Országgyűlésnek köteles beszámolni a védettségi szint helyreállítása program végrehajtásának alakulásáról.

A Vszt. hatálya alá tartozó ingatlanok

A Vszt. hatálya alá tartozó ingatlanok két alapvető kategóriába sorolhatók.

- a) Az egyik a **magántulajdonba került területek** köre. Ezek tulajdonosai jelenleg is jogosultak használni, hasznosítani területeiket (tehát pl. agrártámogatásokat is igénybe vehetnek), sőt, akár el is adhatják azokat, azzal, hogy az ingatlanokat állami tulajdonba vételi kötelezettség terheli.
- b) A másik kategóriába tartozó, az ún. **jogosulti kör tagjait érintő földrészek** – éppen a Vszt. hatályba lépése miatt – nem kerülhetnek magántulajdonba. Az arra jogosult személyek számára az illetékes hatóság az adott földrészre vonatkozóan meghatározza az aranykorona értékben kifejezett részarány-tulajdonnak megfelelő jogosultságuk mértékét. Az ilyen területek esetében a jogosultak kártalanításával történik meg a Magyar Állam tulajdonjogának ingatlan-nyilvántartási bejegyzése. A jogosultak kártalanításáig az ilyen földrészeknek nincs az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonosa, jellemzően a korábbi (vagy még jelenleg is működő) szövetkezetek földhasználati jogát tartalmazza csak a közhiteles ingatlan-nyilvántartás. A szövetkezeti földhasználati jog alatt álló területek tulajdoni rendezésre várnak, s ezek közül a Vszt. hatálya alá tartozó földrészek tulajdoni rendezésére a Vszt., az Ámt. és az Fkbt. előírásai alapján kerülhet sor.

A jogellenesen magántulajdonba került védett és védelemre tervezett, volt mezőgazdasági termelőszövetkezeti tsz. földhasználati joggal érintett földrészek állami tulajdonba vételének elsődleges eszköze a kisajátítás, amelyre a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős nemzeti park igazgatóságok jogosultak. A kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 3. § (1) bekezdés b) pontja értelmében kisajátításnak akkor van helye, ha az ingatlan tulajdonjogának megszerzése adásvétel vagy csere útján nem lehetséges.

A Vsz. hatálya alá tartozó egyes területeken még ma is tisztázatlanok a tulajdonosi és a használati viszonyok. Rendezetlen a tulajdonjog, nincs bejegyzett tulajdonos, csak az egykori szövetkezet földhasználati joga szerepel az ingatlan-nyilvántartásban.

Sajnálatos módon a mezőgazdasági igazgatási szervek az Fkbt. szerinti határozathozattal több volt termelőszövetkezet esetében késlekednek, így a jogosultak személye sem ismert. Emellett jellemző az osztatlan közös tulajdoni forma igen magas aránya, amely kapcsán gyakori, hogy a tulajdonosok túlnyomó többsége nem is tud a területről és valaki – jellemzően jogellenes módon – használja azt, ami akár elbirtoklási problémákhoz is vezethet az idő előre haladtával.

A Vsz. végrehajtása során a Kormány és az Országgyűlés által 2010 óta biztosított, minden korábbinál jelentősebb költségvetési források felhasználásának további kiemelt célja minden olyan, feltehetőleg színlelt, ún. „zsebszerződéssel” érintett jogügylet felszámolása, amely a hazai termőföld-tulajdon kijátszására irányul.

A zsebszerződésekkel szembeni fellépés céljából 2012-ben megalakult a Vidékfejlesztési Minisztérium, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, a Belügyminisztérium és a Nemzetgazdasági Minisztérium képviselőiből álló tárcaközi operatív bizottság, amelynek feladata a zsebszerződések feltárásához szükséges jogi, közgazdasági és adminisztratív eszközök kidolgozása volt. Alkalmos eszköz a zsebszerződésekkel szemben, illetve a spekulatív célú földforgalom megakadályozására a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet által gyakorolható, Magyar Államot első helyen megillető elővásárlási jog. A Vsz. hatálya alá tartozó védett természeti területeket érintő ún. zsebszerződések felszámolására pedig a Vsz. végrehajtása bizonyult a leghatékonyabb eszköznek az elmúlt években.

II.

A korábbi évek végrehajtási tapasztalatai (1995 - 2010)

A Vsz. hatálya alá 1995-ben, a jogszabály hatályba lépésekor összesen mintegy 250.000 hektár termőföld tartozott.

A Vsz. 6. § (1) bekezdése alapján a kisajátítások fedezetét az éves költségvetési törvényekben kell biztosítani. Az éves költségvetési törvények 1996. és 2004. között biztosítottak fedezetet a Vsz. alapján történő földvásárlásokra. Ezen időszak alatt az összesen érintett mintegy 250.000 hektár kiterjedésű védett és védelemre tervezett természeti területből több mint 150.000 hektárt sikerült állami tulajdonba venni.

A korábbi években a földvásárlásokra rendelkezésre álló keretösszeg az éves költségvetési törvényekben az alábbiak szerint alakult:

Költségvetési források a Vsz. végrehajtására (millió forintban) 1996-2004. között*:									
Év	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
M Ft	500	600	1000	900	850	800	800	600	500

*az éves költségvetési törvények adatai alapján

Tehát 1996 és 2004 között a rendelkezésre álló, összesen 6,550 millió Ft költségvetési támogatás felhasználásával sikerült mintegy 150.000 hektár területet állami tulajdonba venni.

2004 és 2010 között a program végrehajtása megtorpant, ezen években érdemi mennyiségű földvásárlás nem történt, miután 2005 óta a Vsz. végrehajtására elkülönített költségvetési forrás nem állt rendelkezésre. A törvény végrehajtási határideje emiatt már öt alkalommal, a 2004-2010 közötti időszakban 2001-ben, 2005-ben, 2007-ben és 2010-ben is módosításra került. A Vsz. végrehajtásának határideje jelenleg 2018. december 31.

III.

A Vsz. végrehajtásának jelenlegi állása

A 2010-ben hivatalba lépett Kormány kiemelt jelentőségű ügynek ítélte a Vsz. végrehajtását, ezért az ahhoz szükséges költségvetési forrásokat biztosította, így az állami tulajdonba vételi folyamat új lendületet kapott.

2010 és 2016 között összesen 6,782 milliárd Ft költségvetési forrásból mintegy 8.900 hektár védett és védelemre tervezett, a Vsz. hatálya alá tartozó természeti terület állami tulajdonba vételére kerül sor.

Jelenleg még állami tulajdonba vételre vár nagyságrendileg 62.000 hektár magántulajdonostól, amely területek állami tulajdonba kerüléséhez kb. 150 milliárd Ft, és kb. 9.442 hektár az ún. jogosulti körtől, amely állami tulajdonba kerüléséhez pedig kb. 8 milliárd Ft költségvetési támogatásra lenne szükség, összesen tehát – a jelenlegi termőföld-árakra figyelemmel – kb. 158 milliárd Ft összegben. Ez utóbbiak (az ún. jogosulti körbe tartozó ingatlanok) azok, amelyek részarány-földalapba történő kijelöltsége megszűnt, s a mezőgazdasági igazgatási szervnek meg kell állapítania azoknak a személyeknek a körét és a ki nem elégített AK-igénynek megfelelő jogosultságuk mértékét, akik a terület kisajátításakor a pénzbeli kártalanításra jogosultak. Ezen magántulajdonba nem adható földrészletre vonatkozó tulajdonosi jogosítványokat a földrészlet állami tulajdonba kerüléséig a nemzeti park igazgatóságok gyakorolják. A földhivatalok jelentései alapján készülő statisztika szerint 14 189 hektár a védelem alatt álló tsz. földhasználati jogállású termőföldek területe. Nem zárható ki, hogy ebben is lehet még megszűnt, végelszámolt vagy felszámolás alatt álló szövetkezet (maradvány) területe.

A nemzeti park igazgatóságok nyilvántartása szerinti „jogosulti körbe” tartozó ingatlanok adatai:

<i>nemzeti park igazgatóság</i>	<i>terület (hektár)</i>
Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság	26
Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság	895
Bükki Nemzeti Park Igazgatóság	75
Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság	100
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	2.955
Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	1.400
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	3.574
Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság	62
Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság	355
Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság	0

Összesen:	9.442
------------------	--------------

A fenti adatok 2017 februárjában kerültek aktualizálásra. A 2010-ben felülvizsgált nyilvántartás szerinti (kb. 20.000 hektár) adathoz képest az okozza a jelentős csökkenést, hogy időközben számos ingatlanról kiderült, hogy ún. szövetkezeti maradványterületnek minősül, amelynek a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény 25/A. §-a alapján a Nemzeti Földalapba kell kerülnie. 2010 óta tehát az egyes mezőgazdasági termelőszövetkezetek jogutód nélküli megszűnését regisztrálták a hatóságok, valamint a jogutódok felszámolása, végelszámolása befejeződött, továbbá az egyes földkiadások lezárásával tisztázódott a közhiteles ingatlan-nyilvántartásban még „tsz. földhasználati jog” jogállással nyilvántartott földrészletek jogi státusza.

Az úgynevezett „szövetkezeti maradványterületek” a mezőgazdasági igazgatási szerv által jogszabály alapján meghozandó határozatokkal közvetlenül a Nemzeti Földalapba kerülnek. Tehát ezek a területek nem tartoznak a Vszt. hatálya alá, csak a korábbi felmérések kapcsán ez a tény még nem volt ismert, ezért szerepelhettek – védetségük okán – a jogosulti körbe tartozó ingatlanok között e földrészletek.

A 9.442 hektár terület a mezőgazdasági igazgatási szervek maradványterületek átadására vonatkozó újabb döntése esetén tovább csökkenhet.

A Kormány 2011-ben és 2012-ben az alábbi határozataival jelentős segítséget és támogatást nyújtott az ún. „zsebszerződések” elleni harchoz, és ezzel egyidejűleg a Vszt. hatálya alá tartozó területek további megvásárlásához is.

A Nemzeti Földalappal kapcsolatos bevételek és kiadások, valamint a Vidékfejlesztési Minisztérium fejezetek közötti átcsoportosításról szóló 1450/2011. (XII. 22.) Korm. határozat közel tíz év óta először **450 millió Ft** értékben, majd a program sikerére tekintettel a Kormány 2012 júliusában a kisajátítások előmozdítása érdekében **további 600 millió Ft** biztosításáról döntött a nemzeti park igazgatóságok részére (a rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzatból történő átcsoportosításról szóló 1233/2012. (VII. 12.) Korm. határozat). A Vidékfejlesztési Minisztérium pedig a fejezeti kezelésű természetvédelmi kártalanítások nevű előirányzat terhére **82 millió Ft-tal kiegészítette** ezt az összeget.

A nemzeti park igazgatóságok számára az ún. „zsebszerződések” felszámolásának folytatása és a védetségű szint helyreállítása érdekében szükséges fedezet biztosításáról szóló 1675/2012. (XII. 28.) Korm. határozat (a továbbiakban: 1675/2012. Korm. határozat) alapján az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság **újabb 450 millió Ft** támogatásban részesült.

A 2013. évi költségvetés **1,3 milliárd Ft-os forrást** biztosított a természetvédelmi érintettségű (és sok esetben zsebszerződések útján értékesített) termőföldek állami tulajdonba vételére.

Hangsúlyozandó, hogy ekkora mértékű költségvetési támogatásban a védetségű szint helyreállítási program ezt megelőzően soha nem részesült, mely eredményeképpen jelentős természeti értékekkel bíró termőföldek állami tulajdonba és természetvédelmi célú vagyongazdálkodásba vételére nyílt lehetőség.

2014-ben a Vszt. végrehajtására a központi költségvetésből biztosított **1,45 milliárd Ft** mellett pedig további **700 millió Ft támogatást** tudott a tárca átcsoportosítással előirányozni a Vszt. hatálya alá tartozó földrészletek megvásárlására, kisajátítására.

A 2015. évben biztosított **1 milliárd Ft** költségvetési támogatásból 535,9036 hektár magántulajdonban lévő, és 606,9565 hektár ún. jogosulti körbe tartozó ingatlan került a Magyar Állam tulajdonába.

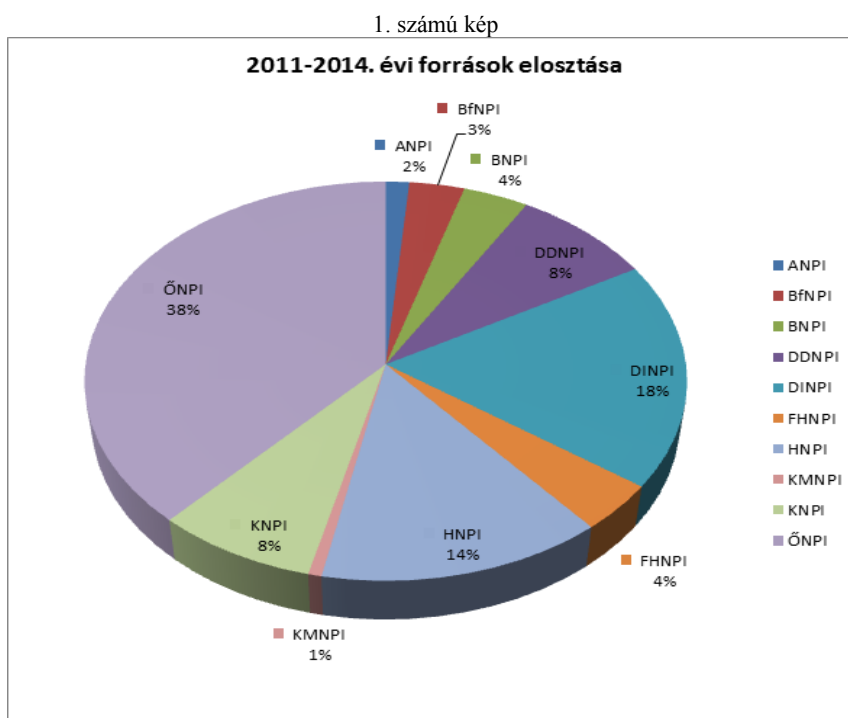
A 2016. évben biztosított **650 millió Ft** forrás felhasználása jelenleg is folyamatban van, amely összegből előreláthatóan több mint 422 hektár terület kerül a Magyar Állam tulajdonába, 2017. május 31-ei elszámolási határidővel.

A központi költségvetés 2017. évre ezen felül szintén **650 millió Ft** támogatást biztosít a Vszt. végrehajtására.

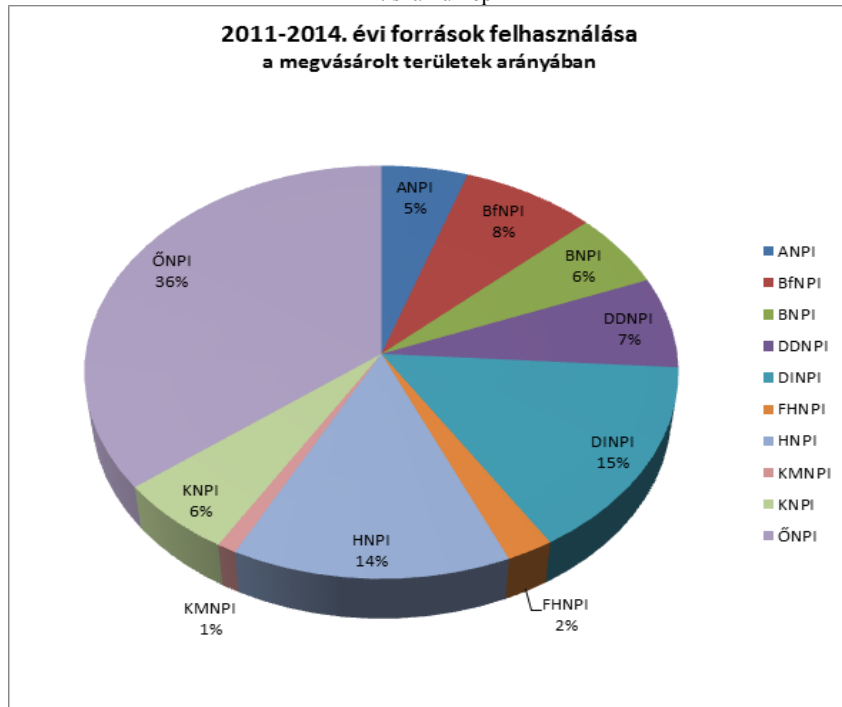
A Vszt. végrehajtása során az állami tulajdonba vételek mintegy 5%-a valósul meg kisajátítási eljárással, a fennmaradó 95% esetében adásvételi szerződéssel sikerül állami tulajdonba venni az érintett védett természeti területet. A Vszt. alapján jelenleg kizárólag a nemzeti park igazgatóságok jogosultak a Magyar Állam nevében a kisajátítási eljárásokat lefolytatni.

Kisajátítási eljárást jellemzően olyan esetben kell indítani, amikor a tulajdonos személye nem azonosítható, vagy nem elérhető, illetve amennyiben a tulajdonosnak valamiért nem áll érdekében a tulajdonjogának elvesztése.

A nemzeti park igazgatóságok számára 2011-2014. évben a védettségi szint helyreállítási program végrehajtására juttatott források és azok felhasználása (1. és 2. számú kép)

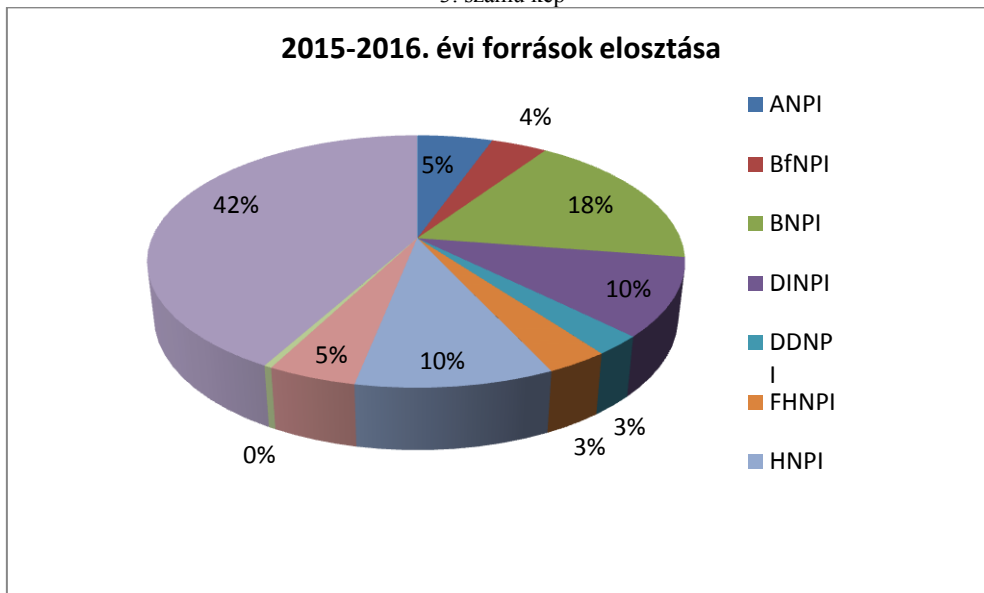

2. számú kép

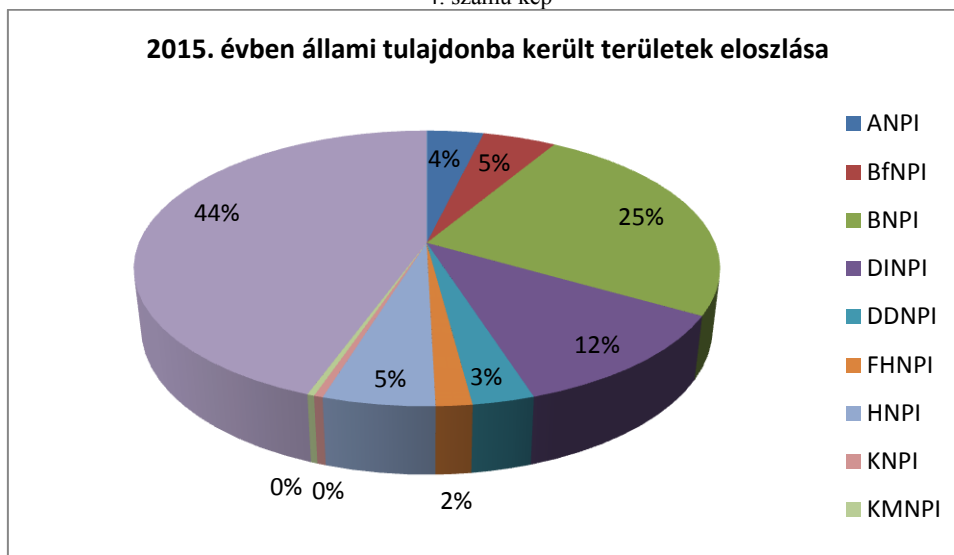

A nemzeti park igazgatóságok számára 2015-2016. évben a védettségi szint helyreállítási program végrehajtására juttatott források és azok felhasználása (3. és 4. számú kép)

3. számú kép

4. számú kép

IV.

A zsebszerződések felszámolása a Vszt. hatálya alá tartozó területeken

A korábbi hatályos jogszabályok alapján külföldi (más uniós tagállami) természetes, illetve jogi személyek a – 2014. május 1-jéig hatályos – termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény (a továbbiakban: Tft.) alapján, haszonbérleti szerződések útján jogszerűen használhattak hazai tulajdonban álló termőföldet. A Tft.-ben biztosított lehetőségen túl azonban előfordultak olyan esetek is, amikor a tagállami magán- vagy jogi személy egy színlelt és jogellenes megállapodás, ún. „zsebszerződés” alapján szerezte meg a termőföld használatának a jogát.

A termőföld tulajdonjogának megszerzését korlátozó jogszabályi rendelkezések kijátszására irányuló szerződések felszámolásáról szóló 1085/2012. (III. 30.) Korm. határozat (a továbbiakban: 1085/2012. Korm. határozat) a termőföld tulajdonjogának megszerzését korlátozó jogszabályi rendelkezések kijátszására irányuló szerződések feltárására és felszámolására tárcaközi operatív bizottság felállítását rendelte el a Vidékfejlesztési Minisztérium, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, a Belügyminisztérium és a Nemzetgazdasági Minisztérium képviselőinek részvételével. Ennek feladata a Korm. határozat 2. pontja értelmében elsődlegesen a zsebszerződések feltárásához szükséges jogi, közgazdasági és adminisztratív eszközök kidolgozása, illetve a 3. pontban említett közigazgatási ellenőrző tevékenység koordinációja volt.

A bizottság tevékenységének eredményeként módosult a zsebszerződések felszámolását célzó jogszabályi háttér, illetve a bizottság működése alatt került sor az elmúlt évek legnagyobb volumenű Vszt.-s területvásárlására is a nemzeti park igazgatóságok működési területén.

A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénynek a zsebszerződések szempontjából talán legfontosabb újítása, hogy a termőföldek forgalmába egy hatósági engedélyezési rendszert épít be. Főszabály szerint a termőföldtulajdon szerzésére irányuló adás-vételi szerződést állami szervek vizsgálják meg érdemben, és amennyiben az a jogszabálynak nem felel meg, a hatóság az engedély kiadását megtagadja. Emellett – a Magyar Államot illető, harmadik személyeket megelőző – elővásárlási jog gyakorlása esetén a Nemzeti Földalapkezelő

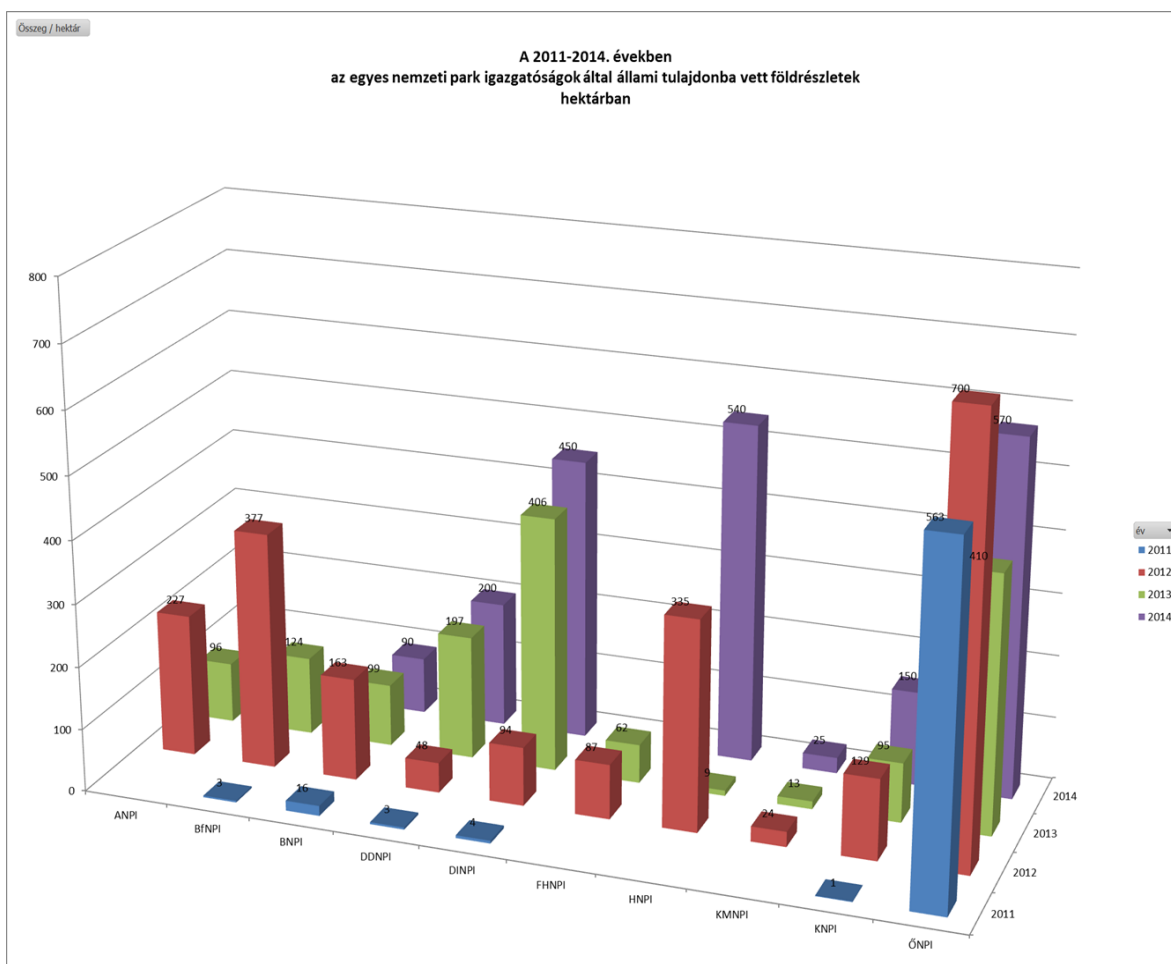
Szervezet megjelöli az elfogadó jognyilatkozatában az állami tulajdonba vételt indokoló nemzeti földbirtok politikai célkitűzést.

Az úgynevezett „zsebszerződések” létének bizonyítása azok jellegéből fakadóan nehéz, hiszen az ilyen megállapodásokban részt vevő feleknek nem fűződik érdeke ahhoz, hogy a jogviszonyt a hatóságok (pl. a földhivatalok) tudomására hozzák. Az egyéb állami szervek és köztisztviselők (pl. az Agrárkamarak) folyamatosan gyűjtik az adatokat azokról a jogügyletekről, amelyek mögött az eltitkolt termőföld tulajdonjog-átruházás szándéka húzódhat meg.

Az 1085/2012. Korm. határozat alapján elvégzendő feladatok egy speciális szegmensét jelentik a védett természeti területeket érintő „zsebszerződések” felszámolása érdekében a nemzeti park igazgatóságok által teendő intézkedések, amelyek érdemben, hatékonyan járulnak hozzá a termőföld tulajdonjogának megszerzését korlátozó jogszabályi rendelkezések kijátszására irányuló szerződések felszámolásához.

A zsebszerződésekkel szembeni harcot támogatandó a Kormány 2012. szeptember 19-én elfogadta az úgynevezett zsebszerződésekkel szembeni küzdelem fejleményeiről, illetve az 1085/2012. Korm. határozattal létrehozott tárcaközi bizottság munkájáról és eredményeiről szóló jelentést és döntött további konkrét intézkedések meghatározásáról a zsebszerződésekkel szembeni fellépés – beleértve a kisajátításokat is – folytatásáról.

A nemzeti park igazgatóságok számára biztosított forrást a 1675/2012. Korm. határozat, melynek alapján az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság 450 millió Ft-ot kapott a zsebszerződéssel érintett védett természeti területek állami tulajdonba vételére. Az 1675/2012. Korm. határozat alapján újabb 570 hektár védett természeti terület került állami tulajdonba.

V.

A Vszt. végrehajtásának mielőbbi lezárására vonatkozó javaslat

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján kijelenthető, hogy **elsődlegesen a jogosulti kör tagjainak mielőbbi pénzbeli kártalanítása szükséges**. Ez a rendelkezésünkre álló információk alapján több tízezer személy kártalanítását jelenti.

A szaktárcához a kártalanításra jogosultaktól érkező panaszbeadványok egyre növekvő száma alapján kijelenthető, hogy mind a Földművelésügyi Minisztériumra, mind a törvény végrehajtásáért felelős területi szervekre egyre nagyobb nyomás nehezedik a társadalom érintett tagjai részéről, az elmaradó kártalanítások miatt.

A törvény teljes körű végrehajtása hozzájárulna a termelészövetkezeti földhasználati joggal érintett földrészek tulajdonjogi viszonyainak rendezéséhez, amely a tiszta hazai birtokviszonyok és termőföld-tulajdonosi struktúra kialakítását is elősegítené. Ez megkönnyítené továbbá az agrártámogatások ellenőrzött, transzparens módon történő felhasználását is az érintett földrészekeken.

Az ún. jogosulti körbe tartozó, magántulajdonba nem adható, a nemzeti park igazgatóságok tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó földrészeket állami tulajdonba kerülése a jogosultak

kártalanításával kiemelkedően fontos feladata a szaktárcának, amelyet ebben a kormányzati ciklusban meg kívánunk valósítani. Ennek érdekében – tekintettel a program végrehajtásának múltbeli elhanyagolására – a Vszt. végrehajtásának határideje 2018. december 31. napjára módosult.

A program végrehajtásának előfeltétele továbbá a Vszt. végrehajtásában érintett szervek munkájának felgyorsítása, összehangoltabb működésük, s természetesen a feladathoz nélkülözhetetlen, az éves költségvetési törvényekben megfelelő mértékű költségvetési forrás biztosítása.

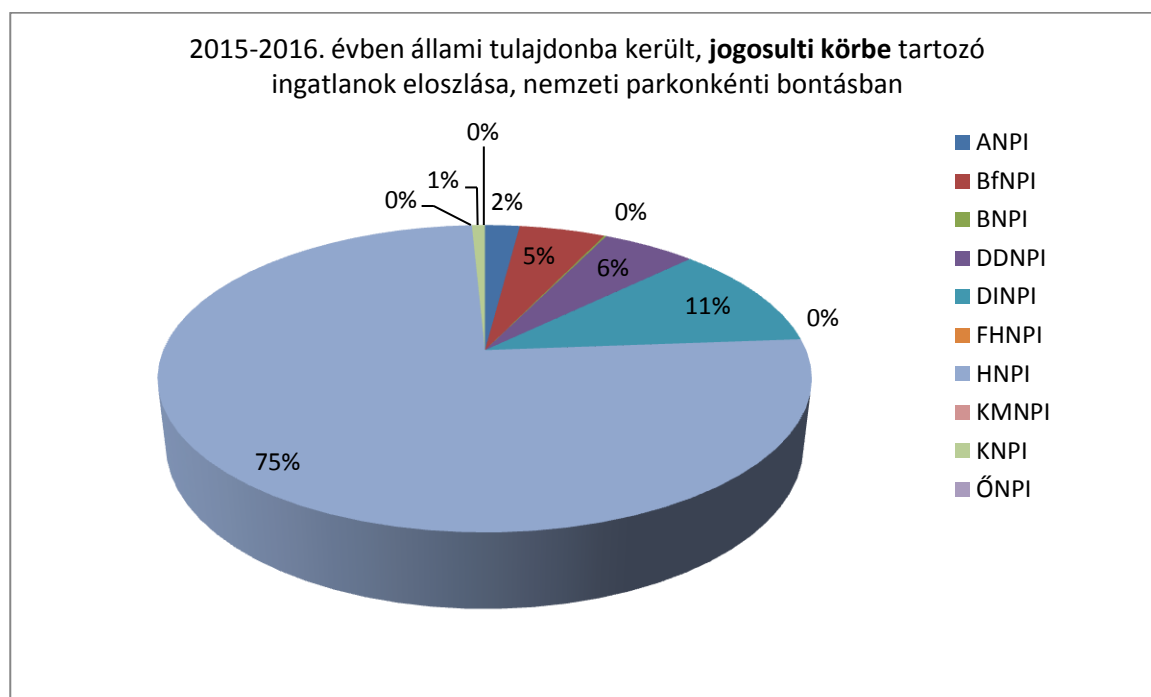
A Vszt. végrehajtásának lezárását az alábbiak szerint tartjuk lehetségesnek:

a) A jogosulti kör kártalanítása, az érintett területek állami tulajdonba vétele:

E területek kapcsán **kizárólag a pénzbeli kártalanítás** jöhet számításba, tekintettel arra, hogy a jogosultak erre vonatkozó „ígérvénnyel”, hatósági határozattal rendelkeznek.

A jogosulti kör mielőbbi kártalanítását indokolja, hogy a jogosultak számára az érintett területek kapcsán évenként előre fizetendő kártalanítást kell(ene) fizetnie az államnak, illetve a területek kapcsán keletkező bevételeket is fel kell osztani a jogosultak között úgy, hogy nem érvényesíthetőek a keletkező költségek az Fkbt. 12/C. § (3) bekezdése alapján.

Jelenleg a jogosulti kör kártalanításának végrehajtása meglehetősen kaotikus, mert szabályozatlan módon, piaci alkuk alapján működik. Ennek megoldását jelentené, továbbá a Vszt. végrehajtását jelentősen leegyszerűsíteni, és ezáltal felgyorsítani az, ha – ahogyan az a nem védett természeti területek esetében már bevett gyakorlat (kártalanítás) – egy **egységes megváltási ár kerülne törvényi rögzítésre Ft/AK értéket meghatározva**. Így minden jogosult azonos mértékű, arányos kártalanítást kaphatna és az állami költségvetés számára is pontosan tervezhető és ütemezhető lenne a program lezárásának forrásigénye.

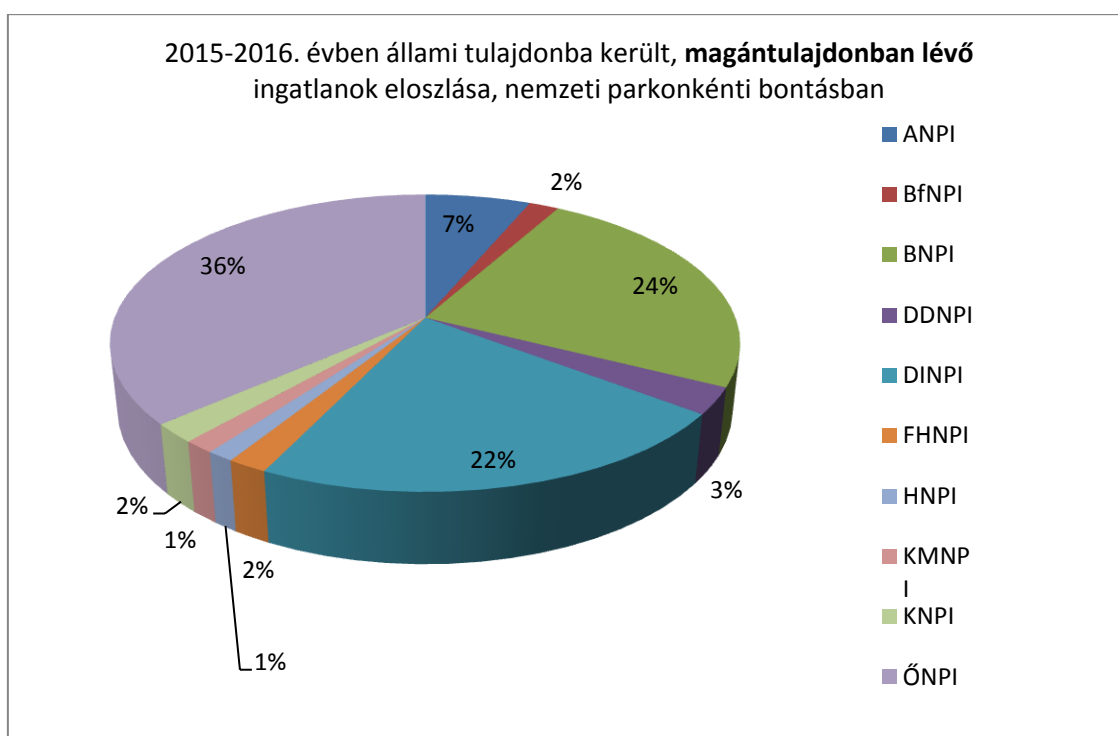
b) A magántulajdonba került területek állami tulajdonba vétele és a jelenleginél szélesebb körű mentesítés a kisajátítás alól:

A magántulajdonban álló, a Vszt. hatálya alá tartozó ingatlanok esetében jelenleg nem áll fenn olyan mértékű cselekvési kényszer az állam oldalán, mint az a) pontban jelzett ingatlanoknál. A magántulajdonosok használják, hasznosítják a területeket, mezőgazdasági támogatásokat vehetnek igénybe azok kapcsán, sőt, akár el is adhatják a területeket, hiszen a nemzeti park igazgatóságnak a mindenkori tulajdonostól kell kisajátítania/megvásárolnia azokat.

A Vszt. jelenleg nagyon szűk körben enged lehetőséget a kisajátítás alóli mentesítésre. A korábbi években – 2010. előtt – több átfogó felülvizsgálatra is sor került az érintett területek kapcsán és a törvény alapján lehetséges, szakmailag indokolt esetekben a természetvédelemért felelős miniszter mentesítette a kisajátítás alól az érintett ingatlanokat. E területek állami tulajdonba vételét – tekintettel a Vszt. hatálybalépése óta eltelt több mint 20 év tapasztalataira – egyes esetekben természetvédelmi szakmai szempontok már nem indokolják. Ez azt jelenti, hogy **a legtöbb, a Vszt. hatálya alá tartozó ingatlanok védelmi igénye, védettségi szintje nem csökkent, nem károsodott az eltelt több mint 20 év során azáltal, hogy magántulajdonban álltak.**

Fokozódó társadalmi igény jelentkezik az ezen területeket használó gazdák irányából arra, hogy a már közel húsz éve kezelésükben és a természetvédelmi kezelési követelményeknek megfelelő gondozásukban lévő földrészleteket „véglegesen” megkaphassák. Természetesen ez csakis azokban az esetekben és azon tulajdonosok vonatkozásában lehetséges, amelyeknél legalább 10 éve jogerősen magántulajdonban lévő, védett természeti területekről van szó és további – a természetvédelmi kezelési elvek érvényesülését alátámasztó – garanciális elemeknek is megfelelnek, melyek igazolják, hogy a védett vagy védelemre tervezett ingatlanok kezelése a magántulajdonban maradás esetén is teljes mértékben megoldott.

Megfontolandó tehát olyan speciális szakmai feltételrendszer beépítése a Vszt.-be, amelynek való megfelelés esetén az érintett tulajdonos **mentesülhet** az állami tulajdonba vétel alól.

Összefoglalva, kijelenthető, hogy a jövőre nézve a **jogosulti kör** pénzbeli kártalanítása kell, hogy prioritást élvezzen.

Mivel a Vszt. végrehajtási határideje jelenleg 2018. december 31., a nemzeti park igazgatóságok továbbra is kiemelt ügyként kezelik ezeknek az ingatlanoknak az állami tulajdonba kerülését. Ezzel párhuzamosan viszont meg kell jegyezni, hogy számos akadály nehezíti a jogalkotói szándék teljesülését. A magántulajdonban lévő ingatlanokra jellemzően az osztatlan közös tulajdon jellemző, egy ingatlan vonatkozásában nem ritkán több tíz adásvételi szerződés megkötése szükséges az 1/1 állami tulajdon eléréséhez. Emellett számos jogosult lakcíme ismeretlen, vagy elhunyt és a törvényes örökösök felkutatása sok időt vesz igénybe. A kisajátítási eljárások indítása esetén azok gyakran évekig is elhúzódnak.

Ennek következtében a Vszt. meghosszabbított törvényi határidőre történő befejezése bizonytalan, továbbra is számos, a Vszt. hatálya alá tartozó ingatlan vár állami tulajdonba vételre. Az alábbi táblázat a 2017. februári állapotokat tükrözi, az adott területen lévő ingatlanárak figyelembevételével.

<i>Még a nemzeti park igazgatóságok működési területén található, a Vszt. hatálya alá tartozó ingatlanok</i>			
	<i>magántulajdonban lévő ingatlanok (ha, kerekítve)</i>	<i>ún. jogosulti körbe tartozó ingatlanok (ha, kerekítve)</i>	<i>állami tulajdonba kerüléshez szükséges becsült összeg (e Ft)</i>
ANPI	5.537	26	4.162.084
BfNPI	142	895	1.513.720
BNPI	10.692	75	103.164.410
DDNPI	8.471	100	11.855.500
DINPI	7.759	2.955	7.500.527,16

FHNPI	5.332	1.400	0
HNPI	901	3.574	5.070.474
KMNPI	3.099	62	4.834.500
KNPI	2.436	355	2.791.885,7
ÖNPI	17.560	0	17.560.000
Összesen:	61.931	9.442	158.453.100,9
	71.377		

Amint az összesítés is mutatja, az előttünk álló 2017-2018. években **további több mint 71 ezer hektár, a Vszt. hatálya alá tartozó ingatlan, valamint 158 milliárd Ft** költségvetési forrás biztosítása lenne szükséges a Vszt. teljes körű lezárásához a **jelenleg hatályos szabályok alapján**. Erre tekintettel is indokoltnak tartunk egy átfogó törvénymódosítást a Vszt. mielőbbi végrehajtása érdekében.

A még hátralévő mintegy 9.442 hektár jogosulti körbe tartozó területre tekintettel ehhez szükséges a Vszt. jelenlegi végrehajtási határidejének módosítása. A határidő módosításával egyidejűleg pedig meg kell teremteni a **magántulajdonba került** Vszt.-s ingatlanok esetében a magántulajdon fenntartásának lehetőségéhez kapcsolódó garanciákat, és a részarány-tulajdonnak megfelelő jogosultságok AK-értékben kifejezett mértékét az ún. jogosulti kör tagjai részére, így rendezve véglegesen a Vszt. végrehajtását.

Melléklet

a védett természeti területek védeltségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény végrehajtásáról szóló beszámolóhoz

1. melléklet

2011. év	<i>A Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetéséről szóló 2010. évi CLXIX. törvény - XII/20/2/9/00 - 17,8 millió Ft</i>			
	NPI neve	rendekezésre bocsátott összeg (m Ft)	Állami tulajdonba kerülő földterület nagysága (ha)	A földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 12/C.§ szerinti (az ún. jogosulti kör) kártalanítással érintett
	BfNPI	1,5	2,6193	
	BNPI	2,275	15,9307	
	DDNPI	2,4	3,2474	3,2474
	DINPI	2	4,4027	4,4027
	KNPI	0,6	0,8778	
	Összesen:	8,775	27,0779	7,6501
	<i>A Nemzeti Földalappal kapcsolatos bevételek és kiadások, valamint a Vidékfejlesztési Minisztérium fejezetek közötti átcsoportosításról szóló 1450/2011. (XII. 22.) Korm. határozat</i>			
	NPI neve	rendekezésre bocsátott összeg (mFt)	Állami tulajdonba kerülő földterület nagysága (ha)	
	ÖNPI	450	562,7000	
	2011. összesen:	458,775	589,7779	7,6501

2. melléklet

<i>A rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzatból történő átcsoportosításról szóló 1233/2012. (VII. 12.) Korm. határozat</i>				
NPI neve	rendelkezésre bocsátott összeg (mFt)	Állami tulajdonba kerülő földterület nagysága (ha)	A földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 12/C.§ szerinti (az ún. jogosulti kör) kártalanítással érintett terület	a támogatás összegéből megkötött szerződések száma (db)
ANPI	40	227,1525		109
BfNPI	100	345,7905		275
BNPI	40	104,0000		49
DDNPI	40	47,0000	47,0000	12
DINPI	40	60,5063	41,1733	20
FHNPI	100	84,2138		133
HNPI	100	320,8188	320,8188	1
KNPI	40	129,0000		3
ÖNPI	100	148,0000		219
Összesen:	600	1 466,4819	408,9921	821
<i>A nemzeti park igazgatóságok számára az ún. „zsebszerződések” felszámolásának folytatása és a védettségi szint helyreállítása érdekében szükséges fedezet biztosításáról szóló 1675/2012. (XII. 28.) Korm. határozat</i>				
NPI neve	rendelkezésre bocsátott összeg (mFt)	Állami tulajdonba kerülő földterület nagysága (ha)		
ÖNPI	450	552,3000		
<i>Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény - XII/20/2/9/00 - 94,2 millió Ft</i>				
NPI neve	rendelkezésre bocsátott összeg (mFt)	Állami tulajdonba kerülő földterület nagysága (ha)	A földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 12/C.§ szerinti (az ún. jogosulti kör) kártalanítással érintett terület	a támogatás összegéből megkötött szerződések száma (db)
BNPI	30	59,0000		23
BfNPI	10	30,8662		68
DDNPI	1	0,9596		2
DINPI	18,3	33,0671	26,6573	47
FHNPI	3,5	3,0063		1
HNPI	9,4	14,0278		29
KMNPI	10	24,1428	13,0000	11
Összesen:	82,2	165,0698	39,6573	181
2012. összesen:				
	1 132	2 183,8517	448,6494	1 002

2012. év

3. *melléklet*

<i>Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény – XII/20/2/9/00 – 2.094,2 millió Ft</i>					
2013. év	NPI neve	rendelkezésre bocsátott összeg (mFt)	Állami tulajdonba kerülő földterület nagysága (ha)	A földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 12/C.§ szerinti (az ún. jogosulti kör) kártalanítással érintett terület	a támogatás összegéből megkötött szerződések száma (db)
	BfNPI	50	118,7404		324
	DDNPI	200	196,8937		273
	DINPI	250	405,6889	95,6329	239
	FHNPI	100	61,6758	24,0000	36
	KNPI	200	95,0940		7
	ÖNPI	500	409,6058	119,6329	900
	<i>maradvány felosztása:</i>				
	ANPI	30	96,0772		58
	BNPI	34	99,1220		52
HNPI	20	8,5123		14	
KMNPI	4	12,5266		12	
BfNPI	3,27	5,5872	3,8000	17	
2013. összesen:	1 391	1 509,5239	243,0658	1 932	

4. melléklet

<i>Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény – XII/20/2/9/00 – 1.594,2 millió Ft</i>			
NPI neve	rendelkezésre bocsátott összeg (mFt)	Állami tulajdonba kerülő földterület nagysága (ha)	A földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 12/C.§ szerinti (az ún. jogosulti kör) kártalanítással érintett terület
BNPI	90	90,0000	
DINPI	630	450,0000	50,0000
HNPI	450	490,0000	
KNPI	170	150,0000	
ŐNPI	110	70,0000	
Összesen:	1 450	1 250,0000	50,0000
<i>A nemzeti park igazgatóságok számára a védettségi szint helyreállítása érdekében szükséges fedezet biztosítása céljából történő előirányzat-átcsoportosításról szóló 1613/2014. (XI. 4.) Korm. határozat</i>			
NPI neve	rendelkezésre bocsátott összeg (mFt)	Állami tulajdonba kerülő földterület nagysága (ha)	A földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 12/C.§ szerinti (az ún. jogosulti kör) kártalanítással érintett terület
DDNPI	180	200,0000	200,0000
HNPI	150	50,0000	50,0000
KMNPI	20	25,0000	25,0000
ŐNPI	350	500,0000	500,0000
Összesen:	700	775,0000	775,0000
2014. összesen:	2 150	2 025,0000	825,0000

2014. év

5. melléklet

2015. év	<i>Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény - XII/20/02/09/00 - 1 mrd Ft</i>			
	NPI neve	rendelkezésre bocsátott összeg (mFt)	Állami tulajdonba kerülő földterület nagysága (ha)	A földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 12/C.§ szerinti (az ún. jogosulti kör) kártalanítással érintett terület
	ANPI	54	40,9578	6,9460
	BfNPI	40	52,7776	0,0000
	BNPI	180	269,1460	0,0000
	DINPI	100	127,6469	38,8468
	DDNPI	25	31,3934	51,7106
	FHNPI	32	18,2757	0,0000
	HNPI	100	56,7170	462,2359
	KNPI	45	4,5687	0,0000
	KMNPI	4	3,5908	0,0000
	ÖNPI	420	484,1000	0,0000
	Összesen:	1000	1 089,1739	559,7393
	<i>Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. Törvény alapján biztosított 1 mrd 450 millió Ft-ból visszautalással érintett, a 2015. évi előirányzatban bevételként megjelenő összegek</i>			
	NPI neve	rendelkezésre bocsátott összeg (Ft)	Állami tulajdonba kerülő földterület nagysága (ha)	A földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 12/C.§ szerinti (az ún. jogosulti kör) kártalanítással érintett terület
DINPI	150 000 000	143,6952	1,1556	
HNPI	110 505 942	47,0596	47,0596	
KNPI	300 556 254	0,0000	0	
ÖNPI	92 147 412	103,0000	0	
Összesen:	653 209 608	293,7548	48,2152	
2015. összesen	1 653 209 608	1 382,9287	607,9545	

Amint a fentiekben kifejtettük, a 2016. évben biztosított 650 millió Ft költségvetési támogatás felhasználása jelenleg is folyamatban van, 2017. május 31-ei elszámolási határidővel. A 2017. évben biztosított további 650 millió Ft költségvetési támogatás nemzeti park igazgatóságok részére történő rendelkezésre bocsátása jelenleg is folyamatban van.

Rendelkezésre bocsátott összeg (mFt)	Állami tulajdonba kerülő földterület nagysága (ha)	A földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 12/C.§ szerinti (az ún. jogosulti kör) kártalanítással érintett terület (ha)
összesen (2012-2017)	összesen (2012-2016)	összesen (2012-2016)
7 432	8 877,4306	2 306,4155